

Sygn. I C 257/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 grudnia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Słupsku I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Małgorzata Banaś
Protokolant:	sekretarz sądowy Karina Hofman

po rozpoznaniu w dniu 18 grudnia 2015 r. w Słupsku

na rozprawie

sprawy z powództwa K. K. (1)

przeciwko Skarbowi Państwa - Zakładowi Karnemu w C.

o zadośćuczynienie

1. oddała powództwo;
2. nie obciąża powoda kosztami procesu.

Na oryginale właściwy podpis

Sygn. akt I C 257/14

UZASADNIENIE

Powód K. K. (1) w pozwie wniesionym do Sądu Okręgowego w Słupsku domagał się zasądzenia od pozwanego Skarbu Państwa reprezentowanego przez Zakład Karny w C. na swoją rzecz kwoty 150.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie jego dóbr osobistych – godności, zdrowia i prawa do intymności, tajemnicy korespondencji - na skutek bezprawnego działania pozwanego, polegającego na nie zapewnieniu mu właściwych warunków bytowych odbywania kary pozbawienia wolności. W szczególności powód zarzucał, że cele były przeludnione, znajdujący się w nich sprzęt kwatermistrzowski był zniszczony, brak było w nich odpowiedniego oświetlenia, ogrzewania w okresie zimowym. Nadto jak twierdził powód, pozwany nie zapewnił mu ciągłego dostępu do ciepłej wody i podstawowych artykułów codziennej potrzeby. Wyżywienie jakie otrzymywał nie spełniało podstawowych standardów, często nie nadawało się do spożycia. Narażono go na przebywanie z członkami subkultury więziennej, co doprowadzało do konfliktów i braku swobody w celi mieszkalnej. Wywodził także w uzasadnieniu zgłoszonego powództwa, że odmawiano mu przeniesienia do innej jednostki penitencjarnej bliżej miejsca zamieszkania jego żony, co doprowadziło do rozpadu małżeństwa.

W konkluzji powyższego powód wywodził, że pozwany nie zapewnił mu humanitarnych warunków odbywania kary pozbawienia wolności, czym bezprawnie naruszył jego dobra osobiste w postaci godności, prywatności i intymności.

Uzasadniając roszczenie K. K. (1) powoływał się na liczne akty prawa międzynarodowego oraz orzecznictwo, z których wynika, że powyższe warunki odbywania kary pozbawienia wolności nie zapewniały poszanowania jego godności i naruszały prawa człowieka.

Na rozprawie w dniu 6 marca 2015 roku powód sprecyzował, że dochodzi zadośćuczynienia za okres od stycznia 2012 roku do czerwca 2014 roku (k. 236).

Pozwany Skarb Państwa reprezentowany przez Zakład Karny w C. zastępowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa wniósł o oddalenie powództwa w całości.

W uzasadnieniu swojego stanowiska wywodził, że powód niw wykazał przesłanek odpowiedzialności Skarby Państwa. Podniósł, że realizował w zakresie odbywania kary przez powoda obowiązujące przepisy, zapewniono warunki izolacji penitencjarnej zgodne z obowiązującymi przepisami, w tym godziwe warunki bytowe, a także pełną realizację uprawnień wynikających z kodeksu karnego wykonawczego, jak i wydanych na jego podstawie przepisów wykonawczych. Podkreślał, że fakt niezadowolenia powoda z obowiązujących norm nie może być podstawą do przypisywania za to odpowiedzialności pozwanemu.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód K. K. (1) od dnia 5 stycznia 2012 do (...) lipca 2012 roku, a następnie od (...) sierpnia 2012 roku do 17 czerwca 2012 roku odbywał karę pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w C.. Jest to zakład karny typu zamkniętego

(bezsporne)

W okresie osadzenia, jego rozmieszczenie w celach kształtowało się następująco:

- 05.01.12 r. do dnia (...).03.12 r. przebywał w pawilonie (...) celi (...) metraż celi 12,42 – 4 osadzonych;
- (...).03.12 r. do (...).07.12 r. przebywał w pawilonie (...) celi nr (...) metraż celi 13,40 – 4 osadzonych;

następnie ubył do AŚ P. i powrócił do ZK C. w dniu 08.08.2012 r.:

- 08.08.12 r. do 23.01.13 r. przebywał w pawilonie (...) celi nr (...) metraż celi 23,76 – (...) osadzonych;
- 23.01.13 r. do 27.05.2013 r. przebywał w pawilonie (...) celi nr (...) metraż celi 12,18 – 4 osadzonych;
- 27.05.13 r. do 02.12.2013 r. przebywał w pawilonie (...) celi nr (...) metraż celi (...),08 – (...) osadzonych;
- 02.12.13 r. do 04.02.2014 r. przebywał w pawilonie (...) celi nr (...) metraż celi 27,83 – 9 osadzonych;
- 04.02.14 r. do 04.04.2014 r. przebywał w pawilonie (...) celi nr (...) metraż celi 19,64 – 6 osadzonych;
- 04.04.14 r. do 15.04.2014 r. przebywał w pawilonie (...) celi nr (...) metraż celi (...),08 – (...) osadzonych;
- 15.04.14 r. do 17.06.2014 r. przebywał w pawilonie (...) celi nr (...) metraż celi 19,64 – 6 osadzonych.

Powód K. K. (1) nie przebywał w warunkach przeludnienia.

Dowód: przeglądarka historii rozmieszczenia k.41, przeglądarka pomieszczeń k. 42-48, przesłuchanie powoda k.236-237

Każda celi w której przebywał powód była wyposażona w łóżka dla każdego skazanego, odpowiednią do liczby skazanych ilość stołów, szafek i taboretów oraz środków do utrzymania czystości w celi. Łóżka koszarowe będące na wyposażeniu cel mieszkalnych, w których przebywał osadzony nie są wyposażane w szuflady, drabinki oraz zabezpieczenia przez producenta. Niektóre sprzęty noszą ślady długotrwałego zużycia. Usterki sprzętu są naprawiane,

usuwane przez służbę konserwacyjno-remontową działu kwatermistrzowskiego. Zdarzało się, że w celach uszkodzona była wykładzina

Dowód: oświadczenie technika działu kwatermistrzowskiego ZK w C. Ł. K. k. 69-69v, przesłuchanie powoda k.236-237, zeznania świadków: częściowo S. B. k.317-317v., częściowo T. Ś. k. 349-350, częściowo T. K. k. 351, G. K. k.487-487v., protokoły z komisyjnej wizytacji wszystkich pomieszczeń k.502-504v.

Każda cela w zależności od metrażu posiada od jednego do czterech punktów świetlnych, z rurami jarzeniowymi o mocy 36W lub zwykłymi żarówkami o mocy 25-40W. Do każdej celi dochodzi światło dzienne przez jedno lub dwa okna w zależności od powierzchni celi. Ewentualne awarie oświetlenia po zgłoszeniu przez osadzonych są usuwane na bieżąco przez służbę konserwacyjno-remontową działu kwatermistrzowskiego.

Dowód: oświadczenie technika działu kwatermistrzowskiego ZK w C. Ł. K. k. 69-69v.

Wszystkie cele posiadają wentylację grawitacyjną, a także mogą być wietrzone przez okno. Wentylacja grawitacyjna nawiewno-wywiewna w Zakładzie Karnym w C. jest sprawdzana przez zakład usług kominiarskich. Przebarwienia występujące na suficie i ścianach celi są spowodowane m.in. zasłanianiem przez osadzonych kratki wentylacyjnych, suszeniem odzieży w celach przy nieodpowiednio wietrzonych pomieszczeniach w czasie i po wykonywaniu tych czynności.

Dowód: oświadczenie technika działu kwatermistrzowskiego ZK w C. Ł. K. k. 69-69v.

Pomiary temperatury panującej w celi oraz usuwanie usterek odbywa się po zgłoszeniu osadzonego. Brak jest zgłoszeń w tym przedmiocie w dokumentacji.

Wymiana pościeli skarbowej osadzonych na czystą odbywa się raz na dwa tygodnie. Wymiana piżamy, ręczników, ścierek odbywa się raz w tygodniu. Wymiana odzieży skarbowej, materacy, kocy w przypadku zabrudzenia, uszkodzenia odbywa się według potrzeb osadzonego po wcześniejszym zgłoszeniu do kwatermistrza oddziału.

Dowód: oświadczenie technika działu kwatermistrzowskiego ZK w C. Ł. K. k. 69-69v, zeznania świadka G. K. k.487-487v.

Powód raz w tygodniu korzystał z ciepłej kąpieli. W każdej celi mieszkalnej, w której przebywał powód była i jest doprowadzona ciepła i zimna woda. Powód mógł posiadać za zgodą dyrektora jednostki czajnik bezprzewodowy lub grzałkę do podgrzewania wody.

Dowód: Dowód: oświadczenie technika działu kwatermistrzowskiego ZK w C. Ł. K. k. 69-69v, częściowo zeznania świadka S. B. k.317-317v, zeznania świadka G. K. k.487-487v.

Wszystkie posiłki zawierały wymaganą ilość kalorii, białek, tłuszczów, węglowodanów oraz warzyw. Posiłki dostarczane do pawilonów wydawane były osadzonym zgodnie z naliczoną gramaturą ujętą w jadłospisach pod nadzorem oddziałowego i wychowawcy. Po ugotowaniu umieszczane są one w specjalnych termosach, które chronią je przed utratą ciepła. Osadzeni mogą codziennie u oddziałowego zapoznać się z gramaturą oraz składem poszczególnych posiłków. W każdym pomieszczeniu prowiantowym znajduje się waga, w razie wątpliwości co do prawidłowej ilości otrzymanej porcji, skazany może zwrócić się do oddziałowego z prośbą o zważenie danej porcji. Wszystkie posiłki przed wydaniem do pawilonów dla osadzonych są codzienne badane pod względem organoleptycznym i kalorycznym przez dyżurnego lekarza, co potwierdzane jest jego podpisem w jadłospisach. Wędliny dostarczane są do Zakładu Karnego w C. dwa razy albo raz w tygodniu- w zależności od ich rodzaju. Mają one ważny termin przydatności do spożycia. Sprawdzane są też pod względem jakościowym przez magazyniera przy przyjmowaniu dostawy. Chleb pszenny i wiejski dostarczane są codziennie, z wyjątkiem niedziel. Termin przydatności do spożycia wynosi 3 dni od daty dostawy. W Zakładzie przeprowadzane są kontrole sanitarne przez Państwowy Powiatowy Inspektorat Sanitarny w C. odnośnie jakości, kaloryczności i stanu produkcji w kuchni, które nie stwierdzają jakichkolwiek zastrzeżeń.

Dowód: oświadczenie M. D. z dnia (...) września 2014 roku k.70, zeznania świadka G. K. k.487-487v.

Powód nigdy nie informował administracji o jakichkolwiek konfliktach ze skazanymi należącymi do podkultury przestępczej, jak i innymi współosadzonymi. Nie był też nigdy poszkodowany w zdarzeniu nadzwyczajnym. Nikt nie drwił z nazwiska skazanego ani nie używał wobec niego słów uznawanych za obelżywe. Skazany nigdy nie zgłaszał żadnych takich problemów. W zakładzie Karnym w Czarnym nie występuje zjawisko faworyzowania więźniów w zależności od przynależenia do subkultury.

Dowód: oświadczenie technika działu kwatermistrzowskiego ZK w C. Ł. K. k. 69-69v, zeznania świadka G. K. k.487-487v.

W czasie odbywania kary pozbawienia wolności powód miał zapewniony dostęp do służby zdrowia. Powód nie cierpiał na choroby przewlekłe

Dowód: kserokopia książeczki zdrowia powoda złożona w kopercie na k. 72, zeznania świadka S. B. k.317-317v.

Wyrokiem z dnia 16 czerwca 2014 roku małżeństwo K. K. (1) i M. K. zostało rozwiązane przez rozwód. W toku postępowania rozwodowego K. K. (1) stwierdził, że nie kocha żony. M. K. również twierdziła że nie kocha K. K. (1) i wiele razy chciała wystąpić o rozwód. Wskazywała w tym zakresie przede wszystkim na przestępcze działania męża.

Dowód: akta sprawy SO w Poznaniu, sygn. XIII C (...): przesłuchanie M. K. – protokół rozprawy z dnia 13 stycznia 2014 roku k. 47 v. 00:10:58; przesłuchanie K. K. (1) - protokół rozprawy z dnia 17 lutego 2014 roku k.69, wyrok k.77

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 30 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przyrodzona i niezbywalna godność człowieka jest nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem władz publicznych. Obowiązek ten powinien być realizowany przez władze publiczne przede wszystkim tam, gdzie Państwo działa w ramach imperium realizując swoje zadania represyjne, których wykonanie nie może prowadzić do większego ograniczenia praw człowieka i jego godności, niż to wynika z zadań ochronnych i celu zastosowanego środka represji.

Wymóg zapewnienia przez Państwo godziwych warunków odbywania kary pozbawienia wolności jest jednym z podstawowych wymogów nowożytnego państwa prawa, znajdującym wyraz w normach prawa międzynarodowego. Stanowi o tym wprost art. 10 ust. 1 ratyfikowanego przez Polskę Międzynarodowego Paktu Praw Osobistych i Publicznych z dnia 19 grudnia 1966 roku (Dz. U. z 1977 roku, Nr (...), poz. (...)) i (...) głoszący, że każda osoba pozbawiona wolności będzie traktowana w sposób humanitarny i z poszanowaniem przyrodzonej godności człowieka. Także art. 3 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z dnia 4 grudnia 1950 roku, ratyfikowanej przez Polskę w 1993 roku (Dz. U. z 1993 roku, Nr (...), poz. (...))ze zm.) stanowiący, że nikt nie może być poddany torturom ani niehumanitarnemu lub poniżającemu traktowaniu lub karaniu, wprowadza obowiązek władzy publicznej zapewnienia osobom osadzonym w zakładach karnych godziwych i humanitarnych warunków odbywania kary pozbawienia wolności, nienaruszających godności ludzkiej. Łączy się z tym wynikający z art. (...) ust. 1 Konwencji nakaz poszanowania życia prywatnego obywateli i ich prawa do intymności, co w odniesieniu do osób osadzonych w zakładach karnych oznacza obowiązek zapewnienia takich warunków bytowych i sanitarnych, w których godność ludzka i prawo do intymności nie doznają istotnego uszczerbku.

Odpowiednikami powyższych norm prawa międzynarodowego są art. 40, 41 ust. 4 i 47 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej wprowadzające wyżej wskazane zasady na grunt prawa polskiego.

Należy zatem stwierdzić, że odbywanie kary pozbawienia wolności w przeludnionych celach, z nieoddzielną toaletą i węzłem sanitarnym z niewystarczającą ilością łóżek i nieodpowiednią wentylacją może stanowić przejaw poniżającego traktowania, prowadzącego do naruszenia godności osób pozbawionych wolności. Na gruncie prawa polskiego może

uzasadniać żądanie zasądzenia zadośćuczynienia na podstawie art. (...) w zw. z art. 448 k.c. jako naruszające dobra osobiste skazanego: godność i prawo do intymności (uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia (...) lutego 2007 roku, sygn. akt V CSK (...)).

Zgodnie z art. (...) § 1 k.c., ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny.

Przesłanką konieczną do udzielenia ochrony na podstawie art. (...) § 1 k.c. jest bezprawność działania naruszającego dobra osobiste.

Z cytowanego przepisu wynika domniemanie bezprawności, a co za tym idzie na pokrzywdzonym spoczywa jedynie obowiązek wykazania, że konkretne dobro osobiste zostało naruszone, zaś sprawca naruszenia chcący uwolnić się od odpowiedzialności musi wykazać okoliczności wyłączające bezprawność jego zachowania.

W ocenie Sądu w niniejszej sprawie nie doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda w związku z odbywaniem kary pozbawienia wolności w okresie objętym pozwem tj. od stycznia 2012 roku do czerwca 2014 roku.

Przed przystąpieniem do szczegółowych rozważań należy zaznaczyć, iż powód odbywał w pozwanej jednostce penitencjarnej karę pozbawienia wolności, która spełniała funkcję represyjną jako odpłata za dokonane przestępstwo i pewna wynikająca z niej dolegliwość dla skazanego stanowiła istotę tej kary. Aby można było mówić o odczuwaniu dyskomfortu przez skazanego, odbywanie kary musi być bardziej uciążliwe od sposobu życia osób pozostających na wolności. Powód zdaje się pomijać, iż odczuwanie dolegliwości, nawet znacznych rozmiarów, w przypadku kary pozbawienia wolności nie ogranicza się li tylko do braku możliwości opuszczenia zakładu karnego. Odbywanie kary pozbawienia wolności w żadnym razie nie stanowi pobytu w zakładzie o warunkach zbliżonych do sanatorium lub hotelu, a jedyne co miałyby ją odróżniać, to właśnie fakt pozbawienia wolności. Przeciwnie, w odbywaniu kary pozbawienia wolności wpisane jest także obniżenie standardu życiowego. Tym samym zachowania strony pozwanej, polegające na stworzeniu warunków pobytu w zakładzie karnym, poniżej poziomu typowego dla życia w warunkach wolnościowych, które powód odczuwał jako uciążliwe, nie są przez to bezprawne. Tak więc żądania zmierzające do podwyższenia warunków życia, tak, aby odpowiadały one, a w pewnych przypadkach, pod pewnymi względami nawet przewyższały warunki w jakich żyje znaczna część społeczeństwa polskiego, są bezzasadne. Nie negując prawa powoda do godnego odbywania kary pozbawienia wolności, wyjaśnić jeszcze raz należy, że o bezprawnym naruszeniu dóbr osobistych, w szczególności godności, może być mowa dopiero wówczas gdy dochodzi do poniżającego, nieludzkiego traktowania, sprzecznego z zasadą humanitaryzmu.

Zdaniem Sądu taka sytuacja nie ma miejsca w niniejszej sprawie.

Niewątpliwie w Zakładzie Karnym w C. zdarzały się pewne uchybienia, co wynika z przeprowadzonego postępowania dowodowego. Fakt ich występowania nie oznacza jednakże automatycznie, że naruszone zostały dobra osobiste powoda. Dokonując oceny warunków pobytu powoda w pozwanej jednostce penitencjarnej, trzeba mieć na względzie realia polskie. Chodzi tu zwłaszcza o sytuację osób przebywających w szpitalach, placówkach oświatowych, domach opieki, która często jest mało komfortowa, co wynika z niedofinansowania tych jednostek. Podkreślić należy, że państwo Polskie nie ma funduszy, by zapewnić tak skazanym jak i osobom przebywającym w powyższych placówkach, warunki bytowe odpowiadające standardom obowiązującym w zamożniejszych państwach Europy.

Przechodząc do bardziej szczegółowych rozważań, w pierwszej kolejności należy odnieść się do podnoszonego przez powoda zarzutu przeludnienia.

Zgodnie z art. 110 § 2 zd. pierwsze kodeksu karnego wykonawczego, powierzchnia w celi mieszkalnej, przypadająca na skazanego, powinna wynosić nie mniej niż 3 m². Standardy te przez stronę pozwaną były zachowane, co

wynika z danych zawartych w wydrukach przeglądarki pomieszczeń (k. 61-67) i w wydruku z przeglądarki historii rozmieszczenia (k.68). Ustaleń tych powód nie zdołał skutecznie podważyć. W szczególności nie prowadziły do tego jego twierdzenia, iż stosownie do przeprowadzonych przez powoda pomiarów, powierzchnia tych cel była mniejsza. Powód nie podał bowiem żadnych danych, w tym metodyki obliczeń, pozwalającej na weryfikację jego twierdzeń. Słuchany zaś na rozprawie w dniu 6 marca 2015 roku, potwierdził dane podane przez pozwanego m.in. w zakresie powierzchni w celi na jednego osadzonego i ilości osadzonych.

Z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika też, że w czasie odbywania kary pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w C. powód miał zapewnione właściwe warunki socjalno – bytowe

W ocenie Sądu powód nie udowodnił, aby warunki jego osadzenia nie odpowiadały wymogom art. 110 § 2 kkw w zakresie, w jakim przepis ten zobowiązuje do wyposażenia cel w odpowiedni sprzęt kwaterunkowy zapewniający osadzonemu odpowiednie warunki higieny, dostateczny dopływ powietrza i stosowną do pory roku temperaturę, według norm określonych dla pomieszczeń mieszkalnych, a także oświetlenie odpowiednie do czytania i wykonywania pracy. Dodać należy, że w sposób szczegółowy warunki bytowe osób osadzonych w zakładach karnych, w tym normy wyposażenia w sprzęt kwaterunkowy cel mieszkalnych, reguluje obecnie rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia (...) stycznia 2014 roku (Dz.U 2014 Nr (...)), a w wcześniej skonkretyzowane one były w treści rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2003 roku w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych (Dz.U Nr. (...), poz. (...)). Poza tymi aktami, kwestie te reguluje rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 roku w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności (Dz.U. Nr (...), poz. (...)). Ze zgromadzonych w sprawie dowodów w postaci zeznań świadków oraz dowodów z dokumentów przedłożonych przez stronę pozwaną, wynika, że pozwany w stosunku do powoda przestrzegał wymogów dotyczących wyposażenia cel. Przede wszystkim cele, wyposażone były w sprzęt kwaterunkowy zapewniający osadzonemu osobne miejsce do spania, odpowiednie miejsce do spożywania posiłków, odpowiednie warunki higieny, odpowiednie oświetlenie. Subiektywne odczucia powoda, że oświetlenie było nieodpowiednie, nie stanowi dowodu jakichkolwiek uchybień ze strony pozwanego.

Natomiast zarzuty powoda dotyczące stanu wyposażenia cel, odzieży skarbowej, ręczników wynikającego ze znacznego stopnia ich zużycia, nie mogą stanowić, w ocenie Sądu, samodzielnej podstawy do dochodzenia roszczeń z tytułu naruszenia dóbr osobistych. Stary, zużyty sprzęt, jak i odzież skarbową winny być oczywiście wymieniane na nowe, ale w ramach posiadanych możliwości finansowych przez daną jednostkę penitencjarną. Nie można też pomijać, iż stan tego sprzętu, odzieży skarbowej, ręczników, materacy, zależał i zależy w znacznej mierze od ich użytkowników. Powód nie wskazywał przy tym by odzież skarbową była używana po upływie okresu jej używalności.

Odnosząc się do podnoszonej przez powoda kwestii złego stanu cel mieszkalnych, w szczególności to że były one zagrzybione, panowała w nich wilgoć, niska temperatura zimą a wysoka latem, wskazać należy, iż także ten zarzut nie może sam w sobie stanowić o naruszeniu dóbr osobistych powoda. To, że część cel jest w istocie w złym stanie, jest zjawiskiem typowym dla budynków zakładów karnych. Nie oznacza to jednak, iż budynki czy cele nie spełniają podstawowych norm technicznych i sanitarnych. Zagrzybienie, czy fetor panujący w pomieszczeniach należy wiązać nie tyle z działaniami pozwanego, co ze sposobem użytkowania cel przez osoby w nich osadzone. Z opisu dotyczącego stanu pomieszczeń i wyposażenia cel, wynika, że posiadają one odpowiednią i sprawną wentylację, podlegającą okresowym kontrolom ze strony zakładu karnego. Nadto z załączonych przez powoda protokołów z wizytacyjnej kontroli pomieszczeń wynika, że zasadnicze usterki dotyczyły wykładziny podłogowej. Warto w tym miejscu przywołać orzeczenie Sądu Najwyższego, w którym stwierdzono że nie narusza godności skazanego przebywanie okresowo w celi zagrzybionej, wymagającej remontu i nieodpowiadającej standardom estetycznym i użytkowym, wynikające z ogólnej trudnej sytuacji materialnej zakładu karnego, obejmującej wiele osób odbywających karę pozbawienia wolności (wyrok SN z dnia 10 maja 2012 r., IV CSK (...) Lex nr(...)).

Powód w żaden sposób nie udowodnił też, by pozwany nie zapewnił mu warunków umożliwiających utrzymanie higieny osobistej. Co więcej, przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało coś przeciwnego. Powód bowiem jak każdy z osadzonych miał prawo do jednej ciepłej kąpieli w tygodniu. Oznacza to, że częstotliwość kąpieli i

dostępność do łaźni oddziałowej była zgodna z § 30 rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 roku w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności. Niezależnie od powyższego, wskazać należy, iż do wszystkich cel, w których przebywał powód, doprowadzona była ciepła woda. Kąpiel ta trwała co najmniej 5 minut, co wystarczało ze względów higieniczno-sanitarnych do właściwego umycia się, mając na względzie zasady doświadczenia życiowego. Z treści § 30 powyższego rozporządzenia nie można wyprowadzić wniosku, by na zakładzie karnym ciążył obowiązek zapewnienia stałego, nieprzerwanego dostępu do bieżącej ciepłej wody w celi mieszkalnej. Niezależnie od powyższego, wskazać należy, iż do wszystkich cel, w których przebywał powód, doprowadzona była ciepła woda. W tym kontekście wyjaśnić należy, iż nie jest też tak, że dostrzeżenie przez Krajowy Mechanizm Prewencji (k. 533-541v.) potrzeby zwiększenia częstotliwości kąpieli skazanych, stanowi o naruszeniu godności powoda. Postulat ten, jakkolwiek słuszny, nie oznacza, że postępowanie pozwanego jest bezprawne, jeśli odpowiada ono normom wynikającym z obowiązujących w tym zakresie przepisów. Odnosi się to też do pozostałych wniosków płynących z powyższego raportu.

Raz w miesiącu powód otrzymywał też środki higieny osobistej i środki czystości, co jest zgodne z rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2003 roku, w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych. W książce medycznej powoda brak jest wpisów świadczących o tym by cierpiał on na dolegliwości, które wiązałyby się z niezapewnieniem mu właściwej higieny czy czystości w celi bądź łaźni.

Niezasadne okazały się także zarzuty, sprowadzające się do kwestionowania jakości przygotowywanych dla osadzonych przez pozwaną jednostkę penitencjarną posiłków. Strona pozwana wykazała za pomocą przedłożonych dokumentów, że posiłki dostarczane są na pawilony w specjalistycznych termosach, chroniących przed ubytkiem temperatury. Jakość tych posiłków sprawdzana jest przez dyżurnego lekarza. Nie przeczą temu zeznania świadka P. K. (k.381-381v.), które w zakresie jakim dotyczyły pożywienia były przejaskrawione i przerysowane i jako takie niewiarygodne.

Powód nie wykazał także aby w celach dochodziło do sytuacji konfliktowych bądź aktów przemocy oraz, by w inny sposób naruszane było jego prawo do swobodnego korzystania z celi.

Nie zasługiwał również na uwzględnienie zarzut powoda co odmowy transportu bliżej miejsca zamieszkania członków jego rodziny, a przede wszystkim żony. Kryteria ewentualnego przemieszczenia osadzonych wymienia art. 100 k.k.w. nie ma wśród tychże kryteriów takiego kryterium jak umiejscowienie jednostki penitencjarnej jak najbliżej miejsca zamieszkania osób bliskich dla więźnia czy miejsca zamieszkania osób wskazanych przez więźnia. Niezależnie od powyższego w tym miejscu należy dodatkowo przywołać jeden z wyroków Sądu Najwyższego dnia (...) lutego 2012r. IV CSK (...) (niepubl), w którym stwierdził, iż sąd cywilny w procesie o naruszenie dóbr osobistych skazanego nie jest władny oceniać, czy funkcjonariusz służby więziennej odmawiając przyznania skazanemu określonego uprawnienia działał zgodnie z prawem czy bezprawnie, jak również czy zastosowanie wobec skazanego kary dyscyplinarnej było uzasadnione i zgodne z prawem czy bezprawne. Do oceny tej uprawniony jest jedynie sędzia lub sąd penitencjarny w sytuacji odwołania się skazanego od takich decyzji lub podjęcia działania z urzędu. „Dopuszczenie badania tych kwestii przez sąd cywilny w sprawie o naruszenie dóbr osobistych skazanego oznaczałoby nie tylko dopuszczenie dwutorowości postępowania sądowego w zakresie nadzoru nad wykonywaniem kary pozbawienia wolności, lecz także prowadziłoby w konsekwencji do faktycznego pozbawienia znaczenia przyjętego przez ustawodawcę trybu postępowania i oddziaływania sędziego i sądu penitencjarnego na skazanego w zakładzie karnym. Gdyby bowiem skazany pozbawiony przez funkcjonariusza zakładu karnego pewnych uprawnień przewidzianych w k.k.w. lub ukarany dyscyplinarnie, mógł – bez zaskarżenia takiej decyzji w trybie przewidzianym w tym kodeksie – skutecznie dochodzić ochrony bezpośrednio przed sądem cywilnym w procesie o naruszenie dóbr osobistych, to przewidziany i uregulowany w kkw. tryb postępowania penitencjarnego nie tylko nie mógłby spełniać funkcji zakładanych przez ustawodawcę, lecz w istocie straciłby rację bytu”.

Sąd cywilny nie może zatem badać legalności, sposobu wykonywania kary pozbawienia wolności i przestrzegania praw osób osadzonych w jednostkach penitencjarnych. Takie uprawnienia przysługują sądowi penitencjarnemu. Nadto pozwany zdaje się pomijać, to co wynika z akt postępowania w sprawie o rozwód małżonków K., że przyczyną

rozpadu związku małżeńskiego nie był fakt osadzenia go w tej konkretnej jednostce penitencjarnej, i związane z tym utrudnienia utrzymywania przez małżonków częstych spotkań w ramach widzeń, ale jego cechy charakterologiczne, w tym popełnianie przestępstw. Powód słuchany w charakterze strony w sprawie o rozwód jednoznacznie stwierdził, że chce rozwodu bo nie kocha już z żony. Nieuprawnionym jest więc przerzucanie odpowiedzialności za rozpad jego związku na pozwanego.

Nie zasługiwało na podzielenie również stanowisko powoda, z którego miało wynikać, iż jednym z przejawów naruszenia jego godności było nieadekwatne zachowanie funkcjonariuszy pozwanej jednostki penitencjarnej względem osoby powoda.

Analizując uzasadnienie pozwu oraz treść zeznań powoda, pomijając już uzasadnienie dla wysokości zgłoszonego roszczenia – „bo lubię liczbę 50” (k. 236), stwierdzić należy, iż poza subiektywnymi twierdzeniami na temat stopnia naruszenia jego dóbr osobistych, i argumentacją na rzecz tych twierdzeń nie powołał żadnych innych istotnych dowodów na fakty mogące stanowić przesłankę do szczegółowych ustaleń w przedmiocie skutków umieszczenia go w przeludnionych celach, nawet gdyby miało to miejsce, konkretnego wpływu tegoż osadzenia na jego psychikę, samopoczucie, zdrowie.

W orzeczeniu z dnia 17 grudnia 1996 r., (I CKU (...), OSNC (...), nr (...), poz. (...) z glosą A. Z., (...). (...), nr (...), s.(...) i nast.), Sąd Najwyższy stwierdził zaś, iż rzeczą sądu nie jest zarządzenie dochodzeń w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie, ani też sąd nie jest zobowiązany do przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 232). Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227) spoczywa na stronie, która z tych faktów wywodzi skutki prawne (art. 6 k.c.).

Wyjaśniwszy powyżej zasady dowodowe rządzące niniejszym procesem po pierwsze, dojść należy do wniosku, iż powód w sprawie tej nie zaoferował jakiegokolwiek takiego dowodu, który potwierdzałby jego zarzuty zawarte w pozwie, a które odnosiłyby się do okresu odbywania przez niego kary pozbawienia wolności, poza własnymi twierdzeniami na te okoliczności. Poza ogólnikowymi twierdzeniami na temat stopnia naruszenia jego dóbr osobistych, i argumentacją na rzecz tych twierdzeń zaczerpniętą z uzasadnień przywołanych orzeczeń Sądu Najwyższego i Trybunału Konstytucyjnego nie powołał żadnych konkretnych dowodów na fakty mogące stanowić przesłankę do szczegółowych ustaleń w przedmiocie rzekomych negatywnych skutków przebywania w Zakładzie Karnym w C.. Same twierdzenia powoda nie są wystarczające do wykazania odpowiedzialności pozwanego. Za takim stanowiskiem przemawia również wyrok Sądu Najwyższego z dnia (...).11.2001r. r. sygn. akt I PKN (...).

Na koniec podkreślenia wymaga, że powód naruszając porządek prawny miał zapewne świadomość, że za popełnione przestępstwo zostanie mu wymierzona kara, a to z kolei spowoduje odizolowanie, ograniczenia i konieczność przebywania na znacznie mniejszych powierzchniach niż na wolności. Państwo w miarę swoich możliwości finansowych realizuje obowiązki humanitarnego wykonywania kary pozbawienia wolności m.in. poprzez nieodpłatne dostarczenie cel więziennych o określonym standardzie, wyżywienia, stworzenie osadzonemu możliwości podejmowania nauki i spędzania wolnego czasu w placówkach penitencjarnych, jednakże nie można oczekiwać, że przeznaczy wszystkie posiadane środki na ten właśnie cel. Prawomocnie orzeczona kara bezwzględnego pozbawienia wolności, jak i warunki jej odbywania, są naturalną konsekwencją przestępczej przeszłości skazanego, stanowiąc element polityki karnej w postaci prewencji indywidualnej (odstraszającej sankcji za popełnienie czynu zabronionego). Natomiast odbywanie kary pozbawienia wolności jest w sposób immanentny związane z licznymi ograniczeniami niedogodnościami, a obowiązkiem Skarbu Państwa – jako podmiotu odpowiedzialnego w ramach tzw. imperium za realizację polityki penitencjarnej jest jedynie zapewnienie osadzonemu ustawowo określonych standardów (por. wyrok SA w Łodzi z dnia 6 marca 2013r. (...)).

Sąd oddalił wniosek strony powodowej o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu okulistyki i dietetyki, albowiem strona powodowa w żaden sposób nawet nie uprawdopodobniła, iż istnieją jakiegokolwiek podstawy do

twierdzenia że warunki w jakich powód odbywał karę pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w C. mogły mieć wpływ na jego aktualny stan zdrowia. Istotne w tym względzie, i mające wpływ na oddalenie tego wniosku przez Sąd, były także zapisy zawarte w dokumentacji lekarskiej – książce zdrowia osadzonego z okresu jego pobytu w pozwanej jednostce penitencjarnej. Nadto dowód z opinii biegłego okulisty był nieprzydatny dla ustalenia okoliczności, na które biegły miał się wypowiedzieć, a zwłaszcza warunków socjalno-bytowych panujących w pozwanej jednostce penitencjarnej.

Wobec powyższego na podstawie art. (...) k.c. w związku z art. 448 k.c. i art. 444 § 2 k.c. Sąd oddalił powództwo (punkt 1 sentencji wyroku).

O kosztach orzeczono na podstawie art. 108 k.p.c. i 102 k.p.c.

Zgodnie z treścią art.102 k.p.c. w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów lub nie obciążyć jej w ogóle kosztami. Natomiast według art.98 §1 k.p.c. strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. A zatem decydujące znaczenie dla obowiązku zwrotu kosztów procesu ma jego wynik, zaś wyjątek od powyższej ogólnej zasady przewiduje art.102 k.p.c., który pozwala w szczególnie uzasadnionych wypadkach na zasądzenie od strony przegrywającej tylko część kosztów lub nie obciążanie jej w ogóle kosztami, przy czym przepis ten nie może być rozszerzająco wykładany i wyklucza uogólnianie, a może być stosowany w zależności od konkretnego przypadku.

Do kręgu okoliczności uzasadniających zastosowanie art. 102 należy zaliczyć zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu (dążenie do szybkiego zakończenia procesu, do szybkiego wyjaśnienia wszystkich istotnych faktów), jak i fakty leżące na zewnątrz procesu zwłaszcza dotyczące stanu majątkowego czy sytuacji życiowej. Okoliczności te powinny być oceniane z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego (por. postanowienie SN z dnia 14 stycznia 1974r., sygn. IICZ (...), LEX nr (...)).

Powód postanowieniem Sądu wydanym w niniejszej sprawie w dniu 18 sierpnia 2014 roku. został zwolniony od opłaty stosunkowej od pozwu w całości. Powód nadal odbywa karę pozbawienia wolności, ciężą na nim zobowiązania alimentacyjne względem małoletnich dzieci. W ocenie Sądu orzekającego w niniejszej sprawie, sytuacja powoda nie uległa zmianie w stosunku do początkowej fazy procesu i nadal zachodzi tego rodzaju szczególny wypadek uzasadniający zastosowanie art.102 k.p.c.

Na oryginale właściwy podpis